RISKIANALÜÜSI LÄBIVIIMINE, OHUTEGURITE HINDAMINE

KUIDAS TEKIB SELLEST KASU ETTEVÕTTELE!

Sirje Talvistu
ESTE OÜ

Teabepäev "Töökeskkond kiidab Tegijat!"
14. november 2012

Riskianalüüs

TÖÖKESKKONNA RISKIANALÜÜS

Tööandja on kohustatud korraldama töökeskkonna riskianalüüsi

mille käigus selgitatakse välja

- töökeskkonna ohutegurid
- mõõdetakse vajaduse korral nende parameetrid
- hinnatakse riske töötaja tervisele ja ohutusele, arvestades tema ealisi ja soolisi iseärasusi
- hinnatakse eririske töötajatele
- hinnatakse töökohtade ja töövahendite kasutamisega seotud riske
- töökorraldusega seotud riske

Riskianalüüsi tulemused vormistatakse kirjalikult ja neid säilitatakse 55 aastat

Töökeskkonnaspetsialist (TTOS § 16)

Igas ettevõttes peab olema töökeskkonnaspetsialist olenemata selle tegevusalast ja suurusest.

Tööandja võib võtta tööle töökeskkonnaspetsialisti, kuid ta peab meeles pidama, et vastutajaks jääb ikkagi tööandja ise.

- Riskianalüüsi läbiviimiseks ja töökeskkonnaspetsialisti ülesannete täitmiseks pole alati mõtet eraldi tööle võtta töökeskkonnaspetsialisti (väikesed ettevõtted, spetsiifilised ettevõtted)
- Töökeskkonnaspetsialisti ülesandeid saab teostada töötervishoiuteenuse osutaja (TTOS § 19. Töötervishoiuteenus ja selle osutaja (1))
- Töökeskkonnaspetsialisti teenuse kasutamine aitab hoida organisatsiooni Töötervishoiu ja tööohutuse seadusega vastavuses, jättes samal ajal vabamad käed oma põhitegevusega tegelemiseks.

Töökeskkonna sisekontroll

TÖÖKESKKONNA SISEKONTROLL

Tööandja on kohustatud viima läbi süstemaatilist töökeskkonna sisekontrolli

mille käigus ta kavandab, korraldab ja jälgib töötervishoiu ja tööohutuse olukorda ettevõttes vastavalt TTOS või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele.

Töökeskkonna sisekontroll on ettevõtte tegevuse lahutamatu osa, millesse on kaasatud töötajad ja mille aluseks on töökeskkonna riskianalüüsi tulemused (TTOS § 13 lg 1 p 1)

Töökeskkonna sisekontroll

Töökeskkonna sisekontrolli viis etappi

1. Strateegia kavandamine
2. Personali organiseerimine strateegia elluviimiseks
3. Ohtude kindlakstegemine ja riskianalüüsi läbiviimine
4. Töötervishoiu- ja tööohutusalase tegevuskava koostamine
5. Järelevalve ja kontrolli korraldamine tegevuskava täitmise ning sisekontrolli korralduse efektiivsuse üle

Töökeskkonna sisekontroll

Strateegia kavandamine

- Algus peab tulema TÖÖANDJALT
- Peab algama juhtkonnapoolse kohustuste ja vastutuse äranäitamisega
- Püstitatakse ettevõtte töökeskkonnaalase töö eesmärgid
- Peab lähtuma töökeskkonna tervikhinnangust
- Peab olema kaasatud töökorraldusse
- Sisekontrolli läbiviimisse peab kaasama ka TÖÖTAJAD

Töökeskkonna sisekontroll

Sisekontrolli strateegia kavandamise alused

Sisekontrolli strateegia kavandamise aluseks on TTOS ning muude õigusaktidega sätestatud kohustused.

TÖÖANDJA peab tagama:

- Ohutu töökoha
- ohutud töömeetodid
- Ohutud masinad, seadmed, töövahendid
- Vajaliku väljaõppe ja koolituse, kontrollimeetmed
- Vajalikud kaitsevahendid ja kaitseriietuse juhul, kui ohte ei saa kõrvaldada
- Vastavad plaanid ja skeemid hädaolukordadeks
- Vajaliku väljaõppe hädaolukordades tegutsemiseks
- Kõikide võimalike riskide kontrollimise
- Olmeruumide olemasolu ja korrashoiu
- Vajadusel oma ala asjatundjate abi töökeskkonna ohutuks muutmisel (tööhügeenik, ergonoom, tööpsühholoog)

Sisekontrolli strateegia kavandamisel tuleb lähtuda asjaoludest mida tööandja on kohustatud tagama.

Töökeskkonna sisekontroll

Sisekontrolli strateegia

- Sätestab töötervishoiu ja tööohutuse üldpõhimõtted ettevõttes
- Jaotab töötervishoiu- ja tööohutusalaste kohustuste ja vastutuse juhtivate ametnike vahel (nt töökeskkonnaspetsialist, personalijuht, otsene juht jne)
- Fikseerib töötervishoiu ja tööohutuse nõuete järgimiseks ja tegevuskava elluviimiseks vajalikud meetmed
- Määrab kindlaks tegevuskava läbivaatamise sageduse ja selle eest vastutavad isikud
- Määrab kindlaks töötingimuste kontrolli ja järelevalve sageduse või aja
- Kehtestab esmaabiandja, esmaabivahendite eest vastutava isiku, esmaabi andmise korra
- Kehtestab protseduurireeglid tegutsemiseks tööõnnetuse korral
- Kehtestab protseduurireeglid tegutsemiseks tulekahjude ja muude hädaolukordade korral
- Teavitab töötervishoiuteenuste osutamise võimalustest ja korrast
- Määrab kindlaks töötajate väljaõppe, täiendõppe ja iseseisvale tööle lubamise korra
- Sätestab ettevõttesisese töökeskkonnaalase info edastamise korra „ülevalt alla ja alt üles“

Sisekontrolli korraldust käsitleva dokumendi allkirjastab TÖÖANDJA või tööandja esindaja

Töökeskkonna sisekontroll

Kvaliteedijuhtimine

Töökeskkonna sisekontrolli ja kvaliteedijuhtimise ühildamine

- Töötervishoiu sisekontroll, mis järgneb pärast riskianalüüsi alusel koostatud tegevuskava on otstarbekas ühendada kvaliteedijuhtimise siseauditiga
- Töötervishoiualase riskianalüüsi tulemusena oleks otstarbekas vastu võtta otsused, kus ja milleks on vaja rakendada sisekontrolli töökeskkonna ja tööohutuse vallas
- Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi standardis ja kvaliteedijuhtimissüsteemi standardis on palju samalaadseid nõudeid (nt mõlema standardi järgi peab korraldama dokumendi ohje kui ka tõendusdokumendi ohje, teha tuleb siseauditeid)
- Ettevõtetel, kellel on kvaliteedisüsteem olemas, on töötervishoiu ja töötohutuse juhtimissüsteemi juurutamine lihtne, säästab rahalisi vahendeid
- Kahe süsteemi ühildamine toob kaasa parema süsteemi ja täpsema jälgitavuse

Töökeskkonna sisekontroll

Kvaliteedijuhtimine

Millist tüüpi organisatsioonidele sobib töötervishoiu ühildamine kvaliteedijuhtimisega?

Organisatsioonid, kes soovivad kujundada tervise- ja töötajasõbralikku töökeskkonda ning tegeleda sihikindlalt selle parendamisega annab mõlema standardi ühildamine parima tulemuse.

KASU

- Kasvab kontrolli sagedus
- Kasvab kontrolli tõhusus
- Paremad tulemused
- Rahaliste vahendite kokkuhoid
- Paraneb toodete kvaliteet
- Töökeskkond ohutum

Töökeskkonna sisekontroll

Kvaliteedijuhtimine

Personali organiseerimine strateegia elluviimiseks

TÖÖANDJA peab

- Looma ettevõtte töökeskkonna struktuurid
  - Määrama töökeskkonnaspetsialisti
  - Korraldama töökeskkonnavolinike valimise
  - Moodustama töökeskkonnanõukogu
  - Määrama esmaabiandjad ja esmaabivahendite eest vastutaja
- Jaotama vajalikud tööülesanded, -vahendid ja volitused nii, et oleksid välditud tervisekahjustused ja tööõnnetused
- Hoolitsema selle eest, et allüksuste juhid valdaksid kõiki eriteadmisi töökeskkonnast
- Korraldama tööprotsesside pidev jälgimine nii, et ohud töökeskkonnas saaksid võimalikult kiiresti kindlaks tehtud, hinnatud ja kõrvaldatud
- Välja selgitama tööl tekkinud tervisekahjustuste ja tööõnnetuste põhjused ning koostama igal aastal ülevaate
- Süstematiseerima olemasolevat dokumentatsiooni

Väikesearvulise ettevõtte puhul, kus puuduvad eriteadmistega spetsialistid on soovitav tööandjal kasutada personali organiseerimise strateegia elluviimiseks pädeva konsultandi abi (töötervishoiuteenuse osutaja) strateegiate nõuetekohaseks elluviimiseks.

Riskianalüüs

Mis on riskianalüüs?

- Riskianalüüs on süstemaatiline kindlas korras läbiviidud tegevus
- Riskianalüüs on protsess, mis hõlmab
  - piirväärtuste ja piirnormide määramist
  - selgitab välja töökeskkonnas valitsevad ohutegurid
  - hindab töökeskkonnas valitsevaid ohutegureid ja riske
  - riski suuruse hindamist
  - annab teada tööprotsessiga kaasneda võivatest ohtudest
- Riskianalüüs annab tööprotsessiga kaasneda võivate õnnetuste ennetusvõimaluste kohta teavet

Riskianalüüsi eesmärgiks on ennetusmeetodite väljatöötamine

Riskianalüüs

Kes viib läbi riskianalüüsi?

Tööandja

Tööandja esindaja

Teenusepakkuja

Väiksemates ettevõtetes, kus puudub töökeskkonnaspetsialist ning juhil puudub aeg ja ka erialased teadmised võiks riskianalüüsi läbi viia teenusepakkuja. Teenusepakkuja tunneb riskide hindamise metoodikat ja tänu sellele oskab hinnanguid anda objektiivsemalt, riske mitte alahinnates. Tõsise suhtumisega teenusepakkuja uurib tehtava töö iseärasusi põhjalikult. Tööandja saab pädev ja kallutamata riskianalüüsi

Tööandja või tema esindaja koostöös teenusepakkujaga

Ettevõtetes, kus tööandja on võtnud tööle töökeskkonnaspetsialisti on kasulik, kui riske hinnatakse teenusepakkuja ja tööandja/ettevõtte esindaja koostöös (saadakse kahe eksperdi hinnang).

Riskianalüüsi koostamise teenuse ostmise juures on plussiks kindlustunne, et analüüsi viib läbi spetsialist, kes tunneb riskide hindamise ja dokumenteerimise metoodikat, tööandja aga hoiab kokku aega, mis kuluks hindamisele.

Riskianalüüs

Riskianalüüsi koostamise alused

ESTE OÜ lähtub riskianalüüsi koostamisel

Ø *Euroopa Töötervishoiu ja Tööohutuse Agentuuri riskihindamise juhendmaterjalidest, mis on kooskõlas standardiga EVS 18001:2007.*

Riskianalüüs

Riskianalüüs

Pea meeles!

- Meetod riskianalüüsi läbiviimiseks peaks olema küllalt lihtne
- Riskianalüüsi läbiviimiseks ei ole üldjuhul vajalik iga tootmisprotsessis kasutatava seadme, masina või töövahendi, üksikute detailide või sõlmedeni minev analüüs (tootja tagab tootmisprotsessis kasutatavate seadmete ohutuse. Tööandja kohus on tagada ohutu töökeskkond)
- Spetsiaalne ja erilist ettevalmistust nõudev riskianalüüs on vajalik väga ohtlike ettevõtete jaoks (kindlasti peaks kasutama spetsialistide abi)

Riskianalüüs

Mida riskianalüüsi annab?

Riskianalüüs annab võimaluse:

- ü uurida ettevõttes tööandja poolt seni kasutusele võetud tööõnnetuste ja kutsehaiguste ärahoidmise meetodid
- ü vahendite efektiivsuse

Riskianalüüsi eesmärk on välja selgitada kõige kiiremat rakendamist vajavad ohuabinõud.

Riskianalüüs

Miks on riskianalüüsi vaja?

- Saab ülevaate tööohutuse ja töötervishoiu probleemidest ettevõttes tervikuna (nt tootmisega seotud probleem jmt)
- Riskianalüüsi käigus analüüsitakse õnnetusi, arvesse võttes mitte ainult tehnilisi vaid ka organisatsioonilisi põhjusi (viga võib olla organisatsioonis mitte aga masinas või töötajas)
- Riskianalüüs annab ülevaate riskide olemasolust ja nende vältimise võimalustest (ennetusabinõud)
- Riskianalüüs annab tegutsemise plaani olemasolevate ja avastatud puuduste kõrvaldamiseks.

Riskianalüüsi võib läbi viia töökeskkonnaspetsialist, kuid tööandjal on kasulik võtta riskianalüüsi läbiviimiseks pädevusega teenuseosutaja, saadakse erapooletu ja professionaalne riskianalüüs.

Riskianalüüs

Riskianalüüsi ettevalmistamine

Riskianalüüsi ettevalmistamine sõltub ettevõtte suuruses: Suur ettevõte

Väike ettevõte

- Kui on tegemist väikese ettevõttega, võib hinnata ühekorraga kogu tootmistegevust
- Suure ettevõtte puhul hinnatakse eraldi erinevaid tootmis- ja tegevuslõike.

Riskianalüüs

Riskianalüüsi läbiviimise jaotus

Riskianalüüsi ettevalmistamise käigus tuleb läbi mõelda riskianalüüsi läbiviimise jaotus

- Struktuurüksuste kaupa
- Ettevõtte jagamine mõttelisteks osadeks
- Tööoperatsioonide järgi
- Töövahendite järgi
- Muu ettevõttele sobiv viis (toimunud tööõnnetuste järgi, diagnoositud kutsehaiguste järgi jmt)

Riskianalüüs

Riskianalüüsi 5 sammu

I samm

Selgita välja ohud (ohutegurid)

II samm

Selgita välja, kes on ohustatud ja kuidas

III samm

Hinda riski suurust ja otsusta, kas olemasolevad ettevalmistusabinõud on piisavad või peaks neid täiendama

IV samm

Dokumenteeri avastused

V samm

Analüüsi hindamise tulemusi ja tee vajalikud korrektuurid

Riskianalüüs

1 samm
Ohutegurite väljaselgitamine

Töökeskkonnas võivad toimivad:

- Füüsikalised ohutegurid
- Keemilised ohutegurid
- Bioloogilised ohutegurid
- Füsioloogilised ohutegurid
- Psühholoogilised ohutegurid

Paljud töötajad on üheaegselt ohustatud mitmete ohutegurite poolt

Ohutegurid

Ohutegurite liigitamine

Füüsikalised ohutegurid
Keemilised ohutegurid
Bioloogilised ohutegurid

mõõdetavad

NÄHTAV OHUTEGUR

Füsioloogilised ohutegurid
Psühholoogilised ohutegurid

Raskesti mõõdetav

NÄHTAMATU OHUTEGUR

Ohutegurid

Nähtavad ohutegurid

- Nähtavaid ohutegureid hinnatakse piisavalt, kuna neid on võimalik mõõta
- Ohutegurite mõõtmine tuleb tellida teenuseosutajalt, kes omab Sihtasutuse Eesti Akrediteerimiskeskus (EAK) registreeringut
- Enne tellimuse esitamist tuleb tutvuda väljavalitud teenuseosutaja akrediteeringuga - milline on mõõteteenuse osutaja akrediteerimisulatus

OHT ! Kuid mõõtetulemus on väljaspool akrediteerimisulatust, siis on see õigustühine (kohtumenetluses kasutu)

- Mõõtetulemustega mõõteprotokollid säilitatakse koos riskianalüüsi tulemustega.

ESTE OÜ omab koostöölepingut erinevate akrediteeritud laboritega, tagamaks laia mõõteteenuse akrediteerimisulatuse

Ohutegurid

Nähtamatud ohutegurid

- Üldjuhul ei hinnata piisavalt
- Ei teadvustata ohtu (eriti psühholoogiliste ohutegurite ohtu)
- Tegeletakse tagajärgedega (tervisekontroll)
- Tihti puuduvad ennetavad tegevused, kuna ohutegurid on jäänud hindamata
- Mõõdistamist teostada raske (saab teostada ainult ainult spetsialist)
  - Psühholoogilisi ohutegureid – tööpsühholoog
  - Füsioloogilisi ohutegureid – tööhügieenik, ergonoom

Ohustatud Isik

2 samm
Ohustatud töötajate väljaselgitamine

Riskianalüüsi ülesandeks on välja selgitada, kes on ohustatud ja kuidas.

Läbiviidavad tegevused:

- Selgitatakse välja, kes töötajatest puutuvad ohtudega kokku (kutsealade profiili lõikes)
- Selgitatakse välja, millised ohud tekitavad riski (tuuakse välja täpsed ohutegurid)
- Korraldatakse ohustatud töötajatele tervisekontroll

Risk

3 samm
Riski suuruse hindamine

- Riskide hindamise ja analüüsimise meetodeid on arvukalt
- Valiku otsustab tööandja
- Riski suuruse hindamiseks on kasulik kaasata eksperte (eriti juhtudel, kui ohtude tekkimine ja nende mõju ei ole selge)
- Riskide hindamise suuruse peamiseks kriteeriumiks on tagajärgede raskust
- Riski suuruse määramiseks võib kasutada nii numbrilisi kui ka sõnalisi meetodeid

Risk

3 samm
Riski hindamine

Riski hindamisel tuleb tähelepanu pöörata järgmistele asjaoludele:

- Kui sageli tekib ohuolukord
- Millised asjaolud aitavad kaasa olukorra tekkimisele
- Milline on ohu mõju
- Millised on tagajärjed
- Kui suurt hulka isikuid kahjustavad tekkivad õnnetused ja nende tagajärjed
- Millised täiendavad faktorid kaasnevad õnnetusega

Riski taset hindamisel töökohtadel lähtub ESTE OÜ
Briti standard BS 8800:2004

Riskide kontrollimisel ja abinõude kavandamisel tuleb alati arvestada majanduslikku poolt ja ettevaatusabinõude tasuvust

Dokumenteerimine

4 samm
Dokumenteerimine

Dokumenteerida tuleb:

- Sisekontrolli strateegia (eesmärgid, tööülesannete jaotus, järelevalve korraldamine jne)
- Riskianalüüsi tulemused
- Tegevuskava

Dokumenteerimise jaoks ei ole kehtestatud ühtset vormi. Tähtis on dokumendi sisu.

Dokumenteerimine

4 samm
Dokumenteerimine

- Väikeettevõttes, kus ohutegureid on suhteliselt vähe ja riskid väikesed on võimalik

riskianalüüsi läbiviimise
Ja tegevuskava
kohta vormistada ÜHINE dokument.

Tegevuskava

5 samm
Analüüsi hindamise tulemusi ja tee vajalikud korrektuurid

Hindamise tulemuste ja korrektuuride tegemiseks koosta TÖÖTERVISHOIU- JA TÖÖOHUTUSEALANE TEGEVUSKAVA

Tegevuskava

Töötervishoiu- ja tööohutusalase tegevuskava

- Tegevuskava on põhimõtteliselt töökeskkonnaalaste tegevuste dokumenteerimine, näidates, kuidas on ettevõttes korraldatud töötervishoiu ja tööohutuse probleemid
- Tegevuskava on abiks tööõnnetuste ja kutse-haigestumiste vältimiseks

Väikeettevõtetes peaks strateegia olema koostatud võimalikult lihtsas vormis !

Tegevuskava

Tegevuskava koostamine

Tegevuskava peab olema kirjalik.

TEGEVUSKAVA:

- peab olema ajakohane ja selge, töötajatele arusaadav
- peab täpselt kirjeldama planeeritavaid abinõusid töökeskkonna parandamiseks
- peab määratlema vastutajad ja täitmise aja

Koostatud kava on aluseks riskide süstemaatilisele kontrollimisele.

Tegevuskava

Tegevuskava

Tegevuskava koostamise põhimõtted

- Tegevuskava peab arvestama realistlike võimalustega.
- Kulukamad tegevused on otstarbekas planeerida ajajärku, kus vahendite leidmine on realistlik.
- Esmalt tuleb tegevuskavasse planeerida hädavajalikud tegevused.
- Vahendite puudumine ei saa olla ebatervislike töötingimuste vabanduseks või õigustuseks.

RISKINALÜÜSI LÄBIVIIMISE KASU

- vähem kulusid ja riske
- vähem puuduvaid töötajaid
- väiksem kaadri voolavus
- töötajate motiveerituse ja töö tulemuslikkuse suurenemine
- vähem õnnetusi ning väiksem kohtumenetluste algatamise oht
- vahejuhtumite, õnnetuste, rikete ja protsesside katkemise vältimise kaudu tagatakse ettevõtte tegevuse parem jätkuvus ning seega suurem tootlikkus
- parem seisund ja maine varustajate, klientide ning teiste partnerite silmis

KASU töötervishoiuteenuse osutaja kasutamisel

- Tööandja ja ettevõtte töötajate aja säästmine
- Teenust osutab spetsialist/ekspert
- Teenuse osutaja omab eelnevaid kogemusi
- Hinnatakse kõiki ohutegureid spetsialistide poolt (tööpsühholoog, tööhügieenik, ergonoomik jne)
- Tunneb riskide hindamise metoodikat
- Hinnangud objektiivsemad, ei alahinnata riske
- Paraneb toodete/teenuste kvaliteet
- Organisatsiooni kuvandi paranemine
- Tulemused dokumenteeritud korrektselt
- Pädev hinnang ja tegevuskava edasiste tegevuste kohta (sh investeeringute kava)
- Rahaliste vahendite kokkuhoid

Riskianalüüs

Riskianalüüs

- Veel praegugi on paljudel Eesti ettevõtetel kohustuslik töökeskkonna riskianalüüs tegemata.
- Riskid on maandamata ning tööõnnetuste juhtumise tõenäosus on suur.
- Töökeskkonnas peituvad riskid pole ainult tööandja probleem, vaid neid peavad enesele teadvustama ka *töötajad*.
- Paljud ettevõtted ei tea, st riskianalüüsi läbiviimist saab tellida pädevusega teenuseosutajalt.
- Paljud ettevõtteid ei tea, et ise riskianalüüsi läbi viies peaks kaasama ka spetsialiste (tööpsühholoog, ergonoom, tööhügieeni jne)
- Paljud ettevõtjad ei tea, et riskianalüüsi tegemine on kohustuslik.
- Paljud ettevõtted ei tea, et mikro- ja väikeettevõtetel on võimalik taotleda riskianalüüsi tegemiseks kuni 10 000 eurot toetust.

Riskianalüüsi tegemata jätmine on kuritegu

RISKIANALÜÜS

RISKIANALÜÜS = JUHI ABIMEES

ESTE OÜ
Registreerimisnumber 0027/0031

ESTE OÜ oma õigust teostada alljärgnevaid töötervishoiuteenuseid

1)töökeskkonna ohutegurite väljaselgitamine riskianalüüsi käigus, sealhulgas töökeskkonna ohutegurite parameetrite mõõtmine ning ohutegurite võimaliku mõju hindaminetöötaja tervisele

2) tööandja nõustamine töötingimuste parandamisel, sealhulgas töökeskkonna ohutegurite mõju vältimisel või vähendamisel, ning töövahendite valikul ja ohutul kasutamisel ning isikukaitsevahendite valikul ja kasutamisel

3) töökeskkonna füsioloogiliste ja psühholoogiliste ohutegurite väljaselgitamine riskianalüüsi käigus ning nende võimaliku mõju hindamine töötaja tervisele

4) tööandja nõustamine töökoha ergonoomilisel kujundamisel ja töö kohandamisel töötajale, arvestades töötaja kehalisi ja vaimseid võimeid ning soolisi ja ealisi iseärasusi

5) tööandja nõustamine töövahendite valikul ja ohutul kasutamisel

6) tööandja psühholoogiline nõustamine, sealhulgas nõustamine tööstressi vähendamiseks

7) töötaja psühholoogiline nõustamine

8) töökeskkonna ohutegurite parameetrite mõõtmine.

Tänan tähelepanu eest!

Sirje Talvistu
5057922
ESTE OÜ
www.este.ee